

На відміну від проаналізованих вище країн, в Італії на дорожню поліцію покладено найбільше функцій з надання соціальної допомоги громадянам. Зокрема, поліцейські там відвозять потерпілих в лікарню, доставляють до місця пригоди лікарів, кров для переливання, спеціальну апаратуру тощо. Більше того, працівники дорожньої поліції зобов'язані мати навички реанімації та надання першої медичної допомоги. Соціальна спрямованість діяльності поліції Італії не могла не позначитись і на її взаємовідносинах з водіями, які ґрунтуються на принципах паритетності та рівноправності.

Як бачимо, в кожній проаналізованій нами країні взаємовідносини між працівниками дорожньої поліції та водіями суттєво відрізняються від тих, що ми маємо в Україні. А тому, для формування позитивного іміджу українських поліцейських в умовах реформування системи ОВС, необхідно поступово зробити цілу низку кроків, спрямованих на зміцнення адміністративно- правового статусу працівників ДАІ, подолання корупції та підвищення рівня їх освіченості, удосконалення адміністративно-деліктного законодавства, а також покращення матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Вимоги та напрями до реформування системи органів внутрішніх справ в умовах євроінтеграції України

Юшук А.Д., слухач Рівненського відділення ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Снівак М.В.*

С. Котляревський у своїй роботі «Влада і право. Проблема правової держави» 1915 року писав, що «Ідея правової держави увійшла в звичай сучасних цивілізованих держав у сукупності тих сподівань, які звертає член державного союзу до керівників останнього. Правова держава постала як одне із політичних завдань. Багато разів відзначалися криза правосвідомості, втрата віри у всемогутність права і установ. Наявність розчарувань, які тут переживають, невідіме у цих прагнень наполегливості і виразності: впевненість, що держава повинна набути рис правової держави, зостається непохитною» [1, с. 147].

На сучасному етапі правова держава виступає як держава, в якій юридичними засобами реально забезпечено максимальне здійснення, охорона і захист основних прав людини.

Трансформаційні процеси в українському суспільстві передбачають створення дієвого механізму забезпечення правопорядку та протидії злочинності. Органи внутрішніх справ України, як частина цього механізму, виконують відповідальні завдання щодо негайного реагування на порушення прав і свобод людини, посягання на інтереси фізичних і юридичних осіб та держави. Дані процеси супроводжуються переформатуванням ціннісних орієнтирів світосприйняття, засад взаємодії влади та громадянського суспільства та створення дієвого механізму забезпечення правопорядку та протидії злочинності як магістрального шляху розвитку соціально-демократичної правової держави, яка стоїть на сторожі прав людини.

Фундаментальними щодо проблематики правоохоронної діяльності вважаємо розроблення таких правознавців, зокрема В. Б. Авер'янова, С.С. Алексєєва, Ю. П. Битяка, С.В. Бобровник, С.Д. Гусарева, А.Е. Жалінського, Р. А. Калюжного, В.Н. Карташова, Н.М. Пархоменко, О.Д. Тихомирова, О.В. Тюріної, О. Ярмиша та ін.

Питання прав і свобод людини та громадянина нині є найважливішою проблемою внутрішньої і зовнішньої політики всіх держав світової співдружності. Саме стан справ у сфері забезпечення прав і свобод людини, їх практичної реалізації є тим критерієм, за яким оцінюється рівень демократичного розвитку будь-якої держави і суспільства в цілому [2, с. 5].

Конституція України встановила, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Основним чинником, який слід використовувати при реформуванні органів внутрішніх справ України за нинішніх соціально-політичних умов, є забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Саме крізь призму цього чинника, слід проводити реформування ОВС України, щоб досягти поставленої мети.

За даними Інституту соціології Національної академії наук України рівень недовіри громадян до міліції становить 3-5 %, а після подій Євромайдану цей показник упав до 0,8%, при цьому довіра самих працівників до влади не перевищує 3%. Причиною такої тотальної недовіри владних структур одна до одної, як і вкрай низького рівня довіри населення до правоохоронців, стали системні недоліки в діяльності органів внутрішніх справ[3].

Вищезазначені соціологічні дані, аж ніяк не відповідають усталеним вимогам правової держави, де довіра до органів державної влади, апriorі, має бути, не кажучи вже про наближення роботи ОВС до європейських стандартів в цілому.

Це пояснюється наявністю визначальних недоліків, ними є: застаріла структура МВС та система відомчого управління, які утримують МВС на стадії непропорційного великого так званого «міністерства міліції», дублювання функцій різних підрозділів у цьому міністерстві супроводжується завищеним відсотком чисельності управлінського персоналу та внутрішньою конкуренцією між департаментами. Недосконала та повільна система прийняття управлінських рішень не сприяє гнучкому управлінню підрозділами, оперативному реагуванню на ситуацію та відповідальному ставленню керівників місцевого рівня до виконання своїх обов'язків.

Ситуація на сході України, та ще раніше - при захопленні території АРК показала нездатність МВС комплексно реагувати на загрози громадської безпеки без узгоджених дій з підрозділами МНС, прикордонної служби, оперативно впливати на ситуацію ресурсами територіальних управлінь. А МВС у планування та реалізації своєї діяльності залишається під значним впливом політичних сил, а саме боротьби політиків на призначення у МВС так званих «своїх людей».

В Україні, на жаль, не вироблена узгоджена, загальноовизнана в наукових та фахових колах ідеологія реформування не лише правоохоронної системи, а і всього силового блоку держави. Навіть, поки що не вироблено єдиного розуміння стратегії розвитку нації та держави, на підставі чого можна було б визначити відповідні ризики, небезпеки, виклики і загрози національній безпеці та життєво важливим інтересам українського суспільства.

Як влучновідзначив М. Корнієнко, реформування будь-якої системи починається зі структурних змін. Саме структурні формування - її основний елемент. Ось чому «до системи МВС основною структурною ланкою має ввійти національна міліція» [4, с. 14]. Міліція в Україні є кісткою системи Міністерства внутрішніх справ. Це та ланка, яка здійснює запобігання злочинам, їх розкриття, займається розслідуванням, виконує адміністративні функції, охорону громадського порядку та вирішує цілий ряд інших життєво важливих питань. Саме на міліцію покладається здійснення функції державного примусу,

що є важливою формою забезпечення виконання приписів законодавчої влади. Перед нею поставлено певні завдання й визначено основні принципи діяльності - справедливість, законність, гласність, гуманізм.

Розглянемо вимоги суспільства до міліції у формуванні правової держави в умовах євроінтеграції України, які є нагальними:

1) пріоритетний напрямок діяльності міліції: служіння потребам як окремих громадян, так і суспільним потребам в цілому, а саме готовність і здатність міліції оперативно та ефективно реагувати на заяви окремих громадян, на дотримання принципу «жодна із заяв та скарг громадян не залишиться незареєстрованою та своєчасно нерозглянутою, незалежно від наявності чи відсутності у заявника будь-якого роду привілеїв». Водночас виконання вищезазначеного обов'язку супроводжується високим рівнем толерантності працівників до окремих груп людей (осіб із фізичними вадами тощо);

2) професійна підготовка персоналу: підвищені вимоги та обмеження - від умов прийому на роботу до реалізації працівником своєї функції, а саме виконання рішення у формі примусу та рівня відповідальності, що покладається на кожного виконавця;

3) тісна співпраця з населенням та місцевими громадами: як свідчить практика американських та європейських правоохоронних структур процеси демілітаризації, а, відтак, - відмова від тактики застосування сили та протистояння, на користь співпраці із населенням, адже без зацікавленої підтримки громадян попередження та розкриття злочинів буде малоефективним. По суті, підвищена увага приділяється активній взаємодії правоохоронців із населенням та дослідження підґрунтя вчинення протиправних діянь у конкретній місцевості [5, с. 14];

4) підвітність та прозорість у роботі: у даному контексті мова йде про розроблення механізму, за яким суспільство зможе контролювати дії правоохоронців(чи діють вони в рамках закону), підвітність включає наявність державного, відомчого та громадського контролю над діями міліції, а це передбачає в свою чергу її готовність до такого контролю;

5) децентралізація: (однак, за умови стабільності політичної та економічної ситуації в країні) розглядається як управлінський, а не структурний механізм підвищення гнучкості, ефективності органів державної влади. Даний принцип реалізується в існуванні так званих «місцевих (муніципальних) міліцій» в рамках національної системи правоохоронної діяльності;

6) демілітаризація здійснюється шляхом встановлення в міліції духу цивільної служби, а органи внутрішніх справ не розглядаються в ракурсі військової структури;

7) деполітизація: розробка дієвих механізмів, що забезпечать недоторканість і захист системи органів внутрішніх справ від можливого тиску з боку політичних структур, та зроблять мінімальним негативний вплив політичних факторів на ефективність роботи працівників правоохоронних органів;

8) верховенство права: це принцип-вимога, яку проголошує і закріплює Конституція України і яка є найважливішою ознакою правової держави. Згідно цього принципу право слід розглядати як одну найголовніших соціальних цінностей саме тому, що воно «верховенствує» у державі, суспільстві порівняно з іншими цінностями, які сповідує людина: звичаями, особистими переконаннями, уподобаннями тощо. Тим більше, що у демократичній, соціальній, правовій державі сам зміст нормативних правових приписів повинен

бути прийнятий духом гуманізму, ідеями свободи, рівності і соціальної справедливості.

Рациональною та ефективною є позиція І.А. Григоренко, яка серед напрямів подальшого реформування системи органів внутрішніх справ виокремлює:

1) пріоритетність роз'яснювально-превентивної діяльності (2 шляхи: цільовий вплив на потенційних правопорушників із метою їх утримання від учинення протиправних діянь та підвищення рівня правосвідомості населення шляхом поновлення справедливості під час розгляду справи (публічний характер судочинства, оприлюднення вироків та можливість висвітлення судового процесу у друкованих засобах масової інформації);

2) посилення зв'язків із населенням;

3) удосконалення підготовки персоналу та виховна робота [6, с. 166].

Таким чином, постає потреба реорганізації МВС України передбачає його перетворення на багатофункціональне відомство європейського зразка, на яке покладено реалізацію адміністративно-розпорядчої функції у сфері забезпечення внутрішньої (публічної) безпеки на засадах багатопрофільності, демілітаризації та розумної децентралізації управління, який забезпечуватиме реалізацію наданих йому повноважень та здійснюватиме відповідне обслуговування населення, виходячи з пріоритетності прав і свобод людини і громадянина.

Список використаних джерел:

1. Котляревський С.А. Влада і право. Проблеми правової держави / С. А. Котляревський. - М., 1915. - 417 с.

2. Капля О. М. Органи внутрішніх справ України в умовах її інтеграції в Європейський Союз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. М. Капля. - К., 2007 - 20 с.

3. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/>

4. Корнієнко М. Актуальні проблеми реформування правоохоронної системи України / М. Корнієнко // Право України. - 2010. - №11. - С. 13-23.

5. Massnahmen zur Praevention von Gewalt an Schulen Bestandaufnahme von Programmen im deutschsprachigen Raum. - Berlin : Deutsche Gesetzliche Unfallversicherung e.V., 2009.

6. Григоренко І. А. Напрями подальшого реформування органів внутрішніх справ у контексті євроінтеграції / А. І. Григоренко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. - 2014. - № 1 (90). - С. 165-175.

Нормативно-правове закріплення поняття адміністративна послуга

Ягужинська К.Д., студент ННІЗН НАВС

Галай В.О., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри загально-правових дисциплін ННІПІ НАВС

Адміністративні послуги є провідним засобом реалізації прав громадян у сфері виконавчої влади, адже абсолютна більшість справ, що вирішуються органами публічної адміністрації, ініціюються самими громадянами і стосуються їхніх суб'єктивних прав. Іншими словами, підставою надання адміністративної послуги є звернення приватної сторони (громадянина) до публічної (державного або муніципального органу).

Окремі здобутки та нашіцювання у даному напрямі дослідження зробили фахівці вітчизняної юридичної науки, серед яких В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, І.І. Бригілевич, Н.В. та інші.

Ідея створення інституту адміністративних послуг була запроваджена Концепцією адміністративної реформи, затвердженою Указом Президента України від 22 липня 1998 р. [1], а у 2006 році було схвалено Концепцію розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади,